

บทที่ 4

การคาดหวังในรายได้และอาชีพ

จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน ทำให้ทราบถึงการพัฒนาทางด้านการผลิตที่แตกต่างกันในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดความแตกต่างทั้งทางด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เช่น บางลักษณะหมู่บ้าน ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะดี มีการศึกษา ความเป็นอยู่เริ่มใกล้เคียงกับสังคมเมือง ในขณะที่บางหมู่บ้านประชากรส่วนใหญ่ยังมีความยากจน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ได้รับเพียงภาคบังคับ ยังมีความเป็นอยู่แบบเกษตรยังชีพ เป็นต้น

ผลจากลักษณะความแตกต่างดังกล่าว น่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่กำหนดความคิดและความคาดหวังในรายได้และการประกอบอาชีพของบุตรหลานในครัวเรือน ซึ่งจะมีผลเกี่ยวเนื่องถึงโอกาสทางการศึกษาของบุตรหลานในครัวเรือนจะได้รับในแต่ละหมู่บ้าน โดยการศึกษาได้ศึกษาถึงความคาดหวังที่ผู้ปกครองคาดว่า บุตรหลานผู้หญิงในครัวเรือนจะมีรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร

การศึกษาผลกระทบจากรายได้นอกภาคเกษตรของสตรีในสังคมชนบทที่มีการพัฒนาทางด้านการผลิตที่แตกต่างกันต่อ โอกาสทางการศึกษาของสตรีในรุ่นต่อไปในครั้งนี้ ได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับการคาดหมายทางด้านรายได้ของผู้ปกครองไว้ว่า หากผู้ปกครองคาดว่ารายได้ประมาณการนอกภาคเกษตรเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชายกับหญิง ที่ได้รับการศึกษาในระดับเดียวกัน และระหว่างหญิงกับหญิงที่ได้รับการศึกษาที่ต่างกัน โอกาสทางการศึกษาของหญิงจะลดลง หากผู้ปกครองคาดว่าบุตรหญิงมีรายได้น้อยกว่าชาย หรือบุตรหญิงที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่าแต่กลับมีรายได้มากกว่า

4.1 ปัจจัยที่คาดว่าจะมีส่วนกำหนดความคิดและการคาดหวัง ในด้านรายได้และอาชีพ

การศึกษานี้ พบว่ามีปัจจัยที่สำคัญอย่างน้อย 3 ปัจจัย ที่น่าจะมีส่วนในการกำหนดความคิดและการคาดหวัง ในรายได้และการประกอบอาชีพของบุตรหลานในครัวเรือน ได้แก่

- 1) โครงสร้างข่าวสารข้อมูล
- 2) รายได้ในแต่ละหมู่บ้าน
- 3) ประเภทของงานนอกภาคเกษตรในพื้นที่ศึกษา

4.1.1 โครงสร้างการรับข่าวสารข้อมูล

ข้อมูลข่าวสารต่างๆที่เข้าสู่หมู่บ้านในชนบทนั้นมีทั้งจากสื่อหลักๆ เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ ตลอดจนสื่อที่เป็นบุคคล จากการศึกษาแหล่งข้อมูลข่าวสารในหมู่บ้านพื้นที่ศึกษาพบว่าครัวเรือนทั้ง 201 ครัวเรือน มีวิทยุถึงร้อยละ 85 มีโทรทัศน์ ร้อยละ 72 และทุกหมู่บ้านมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านที่สามารถจะติดตามข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ได้ทุกวัน จากการสอบถามข้อมูล โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับด้านการประกอบอาชีพการจ้างงาน เน้นถึงแหล่งข่าวที่แนะนำงานได้ดีที่สุดคำตอบถึงร้อยละ 66 ของผู้ตอบคำถาม (ตารางที่ 4.2) ทราบจากการบอกต่อของคนที่เป็นที่ทำงานแล้ว หรือการได้รับข่าวสารจากเครือญาติต่างถิ่นส่งข่าวให้ทราบมากกว่าที่จะทราบข้อมูลจากสื่ออื่น ซึ่งข้อมูลยืนยันดังกล่าวนี้จะพบได้ว่าคนในหมู่บ้านเดียวกันมักจะออกไปทำงานต่างถิ่นที่เหมือนกัน เช่น หมู่บ้านจำบอน จะมีการประกอบอาชีพเป็นกรรมกรก่อสร้างเหมือนกัน ทำนองเดียวกันในหมู่บ้านป่าสักน้อยจะมีคนไปทำงานที่โรงงานปะอวนที่สมุทรปราการเหมือนกัน ในขณะที่คนในหมู่บ้านสาจะไปรับจ้างเก็บใบเมียงเหมือนกัน สำหรับในหมู่บ้านกุงไม้สักจะเป็นหมู่บ้านที่ยังมีการออกไปทำงานต่างถิ่นน้อยมาก

จะพบว่าประชากรในแต่ละหมู่บ้านจะมีการรับรู้และเรียนรู้ ข้อมูล ข่าวสารไม่เหมือนกัน เนื่องจากความแตกต่างทางด้านอาชีพ ข้อมูลข่าวสารที่บุคคลส่วนใหญ่ในแต่ละหมู่บ้านรับรู้จะเป็นไปตามอาชีพของคนในพื้นที่ หรือ พื้นที่ใกล้เคียง โดย หมู่บ้านก้าวน้ำจะเป็นหมู่บ้านที่ได้รับความรู้ด้านการเกษตรแผนใหม่มากกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ เนื่องจากมีสภาพหลายอย่างเอื้ออำนวย เช่น แหล่งน้ำสำหรับทำการเกษตร เหมาะแก่การส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับผิดชอบด้านการเกษตร จะให้ความสนใจเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นสถานที่สามารถทดลองใช้ความรู้ด้านการเกษตร การวิจัยพืชพันธุ์ใหม่ โดยส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่จะให้ เป็นหมู่บ้านเป้าหมายในการสนับสนุนและส่งเสริมการเกษตรแผนใหม่ ทำให้ประชากรในหมู่บ้านสามารถรับข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรได้ดีกว่า หมู่บ้านอื่น ๆ ในขณะที่หมู่บ้านอุตสาหกรรมรับรู้ข่าวสาร ด้านการรับจ้างแรงงานในภาคอุตสาหกรรม บางหมู่บ้านถึงกับมีอาชีพหาคนงานไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ประชากรในหมู่บ้านจะพยายามหาข่าวสารการสมัครงานที่สามารถทำให้บุคคลในครัวเรือนได้ทำงานที่มีรายได้ตอบแทนที่ดี มีสวัสดิการที่ดี หรือมีสถานที่ทำงานที่ไม่ไกลนัก เป็นต้น

สำหรับหมู่บ้านบริการข้อมูลข่าวสารที่ประชากรโดยส่วนใหญ่รับทราบจะเกี่ยวกับสถานที่ทำงานของหญิงบริการทางเพศ ค่าตอบแทนจากการไปเป็นหญิงบริการทางเพศ ผลสำเร็จที่เป็นรายได้หรือสิ่งที่หญิงบริการได้รับเมื่อกลับจากการทำงานต่างถิ่น ในขณะที่หมู่บ้านแล้วหลังจะรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ค่อนข้างน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับหมู่บ้านอื่นๆ ดังกล่าวข้างต้น

ข่าวสารด้านการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรสำหรับชนบททางภาคเหนือในพื้นที่วิจัย (ตารางที่ 4.2) แหล่งข่าวที่แนะนำงานที่ดีที่สุดได้แก่ญาติหรือเพื่อนบ้าน จำนวนถึง 97 ราย จากผู้ที่ตอบคำถามทั้งสิ้น 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.98 รองลงมาได้แก่ผู้ที่ไปทำงานแล้วส่งข่าวกลับมาร้อยละ 17.69 สำหรับนายหน้าหรือคนกลางมีประมาณร้อยละ 20 แสดงให้เห็นว่าระบบข่าวสารการรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ในชนบทภาคเหนือนี้ ยังมาจากการบอกต่อของบุคคลมากกว่าจากสื่อมวลชน ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ในการที่จะนำมาคิดคาดคะเนรายได้ของบุคคลในแต่ละอาชีพนั้น จึงมาจากข้อมูลข่าวสารเหล่านี้ส่วนหนึ่ง ในกรณีของการมีนายหน้าหรือคนกลางที่รับผิดชอบไปทำงานนั้น จากการวิจัยนี้พบได้ใน 2 กรณี กรณีแรกเกิดในหมู่บ้านอุตสาหกรรม โดยคนในหมู่บ้านที่เคยไปทำงานจะกลับมามีอาชีพในการจัดหาคนงานส่งไปยังโรงงานที่ตนเองเคยไปทำงาน อีกกรณีหนึ่งจะเป็นกรณีที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านที่มีหญิงมีอาชีพเป็นหญิงขายบริการ ซึ่งจะมีคนในหมู่บ้านที่อาจจะเป็นผู้ที่เคยประกอบอาชีพขายบริการมาก่อน หรือ ผู้ปกครองของเด็กที่ไปขายบริการ หรือผู้ที่เห็นช่องทางในการที่จะหารายได้จากเด็กผู้หญิงในหมู่บ้านจะทำตัวเป็นนายหน้าในการจัดส่งเด็กผู้หญิงไปขายบริการยังต่างถิ่น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านแล้วหมู่บ้านอุตสาหกรรมจำเป็นต้องหาข้อมูลข่าวสารด้านการประกอบอาชีพมากกว่าหมู่บ้านอื่นๆ เนื่องจากหมู่บ้านลักษณะนี้ จำเป็นต้องแสวงหางาน หรือ เปลี่ยนสถานที่ทำงานที่ให้ค่าตอบแทนหรือสวัสดิการที่ดีกว่า หรือจำเป็นต้องเปลี่ยนสถานที่ทำงานเมื่องานเสร็จเช่นผู้ที่ทำงานเป็นกรรมกรก่อสร้าง เป็นต้น สำหรับหมู่บ้านก้าวหน้าและหมู่บ้านแล้วหลังนั้น จะประกอบอาชีพการเกษตรเป็นอาชีพหลัก การรับรู้ข่าวสารด้านอาชีพนอกเกษตรจึงยังเป็นเรื่องที่ไม่จำเป็นเท่าหมู่บ้านอุตสาหกรรม

จากความแตกต่างในระบบการรับรู้ข่าวสารข้อมูลในระหว่างหมู่บ้านต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว จะนำไปสู่เหตุผลของผู้ปกครองที่จะทำให้สามารถประมาณการรายได้นอกภาค

เกษตรกรในแต่ละอาชีพและสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ที่คาดว่าจะได้รับจากการประกอบอาชีพได้

4.1.2 รายได้โดยเฉลี่ยต่อปีของหมู่บ้านนี้ที่ศึกษา

จากตารางที่ 4.3 รายได้โดยเฉลี่ยต่อปีจากกิจกรรมต่าง ๆ ในแต่ละลักษณะหมู่บ้าน ผลจากการศึกษา พบว่า

1) หมู่บ้านก้าวหน้า จะมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่าหมู่บ้านอื่น ๆ โดยมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 60,908 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี ในขณะที่หมู่บ้านเกษตรน้ำฝนหรือหมู่บ้านลำหลังมีรายได้เฉลี่ยต่ำสุด ประมาณ 34,413 บาท ต่อครัวเรือนต่อปี

2) รายได้จากภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร จะมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ในหมู่บ้านก้าวหน้าและหมู่บ้านเกษตรน้ำฝน โดยจะมีรายได้จากภาคเกษตรมากกว่าเล็กน้อย จะเห็นได้ว่าอาชีพนอกภาคเกษตรได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มมากขึ้นในอนาคต เนื่องจากข้อจำกัดจากการประกอบอาชีพภาคเกษตร หลายประการ เช่น ปัญหาแหล่งน้ำในการเกษตร ปัญหาที่ดินทำกินที่มีราคาสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรบางส่วนได้ขายที่ดินและเปลี่ยนอาชีพไปทำงานนอกภาคเกษตรมากขึ้น ดังกรณีที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านแม่กุ่มบก ที่มีผู้ปกครองหลายรายที่ไม่อยากให้บุตรหลานประกอบอาชีพต่อไป ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น

3. รายได้นอกภาคเกษตรจะมีสัดส่วนสูงในหมู่บ้านอุตสาหกรรมและหมู่บ้านบริการ โดยเฉพาะหมู่บ้านอุตสาหกรรม จะมีรายได้นอกภาคเกษตรเป็นรายได้หลักซึ่งจะมากกว่ารายได้จากภาคเกษตรประมาณ 4 เท่า เช่น ในกรณีหมู่บ้านจำบอนอาชีพนอกภาคเกษตร ได้เข้ามามีบทบาทมากกว่าอาชีพเกษตรที่เป็นอาชีพดั้งเดิม เนื่องจากหมู่บ้านนี้ตั้งอยู่ใกล้นิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือจังหวัดลำพูน ที่เป็นแหล่งจ้างงานนอกภาคเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานสตรี

4. รายได้นอกภาคเกษตรของสตรี เป็นรายได้ที่มีประมาณครึ่งหนึ่งของรายได้นอกภาคเกษตรในครัวเรือนของหมู่บ้านก้าวหน้า และหมู่บ้านลำหลัง และจะมีมากกว่าครึ่งของรายได้นอกภาคเกษตรในหมู่บ้านอุตสาหกรรม สำหรับหมู่บ้านบริการนั้น จะพบตัวเลขรายได้นอกภาคเกษตรของสตรีไม่สูงมากนัก ทั้ง ๆ ที่สตรีเข้าสู่แรงงานนอกภาคเกษตรมาก เนื่องจากโดยส่วนใหญ่สตรีจะเข้าสู่แรงงานด้านบริการทางเพศยังต่างถิ่น ส่วนมากผู้ปกครองจะรับเงินล่วงหน้า

ฉะนั้นในระยะ 1-2 ปี ที่เด็กหญิงทำงานอาจจะยังไม่มีรายได้ให้กับครอบครัว และการจากสัมภาษณ์จะเก็บข้อมูลรายได้ของสตรีที่ได้รับในขณะนั้น และเป็นเพราะเลือกเก็บตัวเลขเฉพาะครัวเรือนที่มีบุตรสาวอายุระหว่าง 12 - 18 ปี เท่านั้น

จะเห็นได้ว่ารายได้เฉลี่ยของหมู่บ้านในภาคเหนือตอนบน จะมีรายได้ทั้งจากภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร โดยรายได้นอกภาคเกษตรได้เริ่มมีบทบาทสำคัญในทุกหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายได้จากสตรีนอกภาคเกษตร ซึ่งจะเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าสตรีในภาคเหนือได้เข้าสู่แรงงานนอกภาคเกษตรมากขึ้น ซึ่งตรงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (The Household Socio-Economic Survey) ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2519 และ ปี 2531 ที่ได้ผลการสรุปว่ารายได้ที่มาจากสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเกือบทุกสาขาเศรษฐกิจ ยกเว้นภาคเกษตรกรรม เท่านั้นที่มีแนวโน้มลดลง (มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด, 2535)

4.1.2 ประเภทของงานนอกภาคเกษตรในพื้นที่ศึกษา

ในปัจจุบันมีอาชีพนอกภาคเกษตรเกิดขึ้นหลายสาขา การศึกษานี้ได้พยายามหาประเภทของงานเท่าที่ปรากฏตามหมู่บ้านต่างๆ ซึ่งพอสรุปได้ 3 ประเภท ได้แก่

- 1) งานที่ใช้แรงงานและมีมือ เช่น งานในโรงงานอุตสาหกรรม งานอุตสาหกรรมในครัวเรือน งานที่ใช้ทักษะ/ควมคุม(งานช่างไม้ ช่างปูน) เป็นต้น
 - 2) งานบริการ เช่นงานรับใช้ในบ้าน งานร้านอาหาร งานร้านเสริมสวย เป็นต้น
 - 3) งานที่ใช้แรงงานมาก เช่น งานก่อสร้าง งานเหมืองแร่ งานภาคเกษตร เป็นต้น
- จากโครงสร้างพื้นฐานระดับหมู่บ้าน พบว่าหมู่บ้านต่าง ๆ มีความแตกต่างกันทางด้านลักษณะการประกอบอาชีพค่อนข้างสูง แต่ยังมีอาชีพพื้นฐานบางส่วนที่เหมือนกัน เช่น อาชีพทำการเกษตร ค้าขาย ช่างไม้ ช่างปูน เป็นต้น

ในพื้นที่ศึกษา จะมีการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรเกิดขึ้นมากมาย แตกต่างกันไป ในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่างานนอกภาคเกษตรเริ่มมีความสำคัญ ในขณะที่งานในภาคเกษตรเริ่มลดความสำคัญลง อย่างไรก็ตามการประกอบอาชีพทางการเกษตรยังคงเป็นอาชีพที่คนในชนบทยังเข้าใจว่าเป็นอาชีพหลักทั้ง ๆ ที่อาจจะได้รายได้ที่น้อยกว่านอกภาคเกษตรก็ตาม โดยจะเห็นได้จากรายได้เฉลี่ยต่อปีที่ครัวเรือนได้รับ ดังกล่าวมาแล้วในหัวข้อ 4.1.2

4.2 การคาดหวังในด้านรายได้

จากโครงสร้างข่าวสารข้อมูล รายได้เฉลี่ยต่อปีในพื้นที่ศึกษา และประเภทของงานที่นอกภาคเกษตรในแต่ละพื้นที่ ที่การศึกษานี้คาดว่าน่าจะมีส่วนนำไปสู่ความคิดและการคาดหวังในรายได้ของเด็กหญิงในครัวเรือน ซึ่งได้พยายามศึกษาเพื่อให้ทราบคำตอบ 2 วิธีการ ดังนี้

วิธีที่ 1 ให้ผู้ปกครองคาดคะเนตัวเลขรายได้ที่บุตรชายหญิงจะได้รับเมื่อประกอบในสาขาต่าง ๆ ทั้งในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ตามประเภทของงาน ตามตารางที่ 4.1 ซึ่งประกอบด้วยงานนอกภาคเกษตรจำนวน 10 งาน และงานภาคเกษตร สัมภาษณ์ผู้ปกครองในพื้นที่ศึกษา จำนวน 201 คน เพื่อให้ผู้ปกครองประมาณการรายได้ต่อเดือนตามที่ผู้ปกครองคาดว่าบุตรจะได้รับเมื่อประกอบอาชีพตามประเภทต่าง ๆ ต่างดังกล่าว ในที่นี้ไม่สำคัญว่าผู้ปกครองจะมีความเข้าใจผิดหรือถูกจากความเป็นจริง แต่ตัวเลขที่เกิดขึ้นเกิดจากการคาดคะเนตามความคิด ความเข้าใจและเหตุผลส่วนตัวของผู้ตอบคำถาม และการคาดคะเนดังกล่าวนี้ น่าจะมีส่วนในการกำหนดโอกาสทางการศึกษาของบุตรหลานในครัวเรือน

สิ่งที่พบจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ทั้งหมดจำนวน 201 ราย ตามตารางที่ 4.1 ปราบกฎผลดังนี้

1) ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะตอบคำถามในงานที่ตนเองปฏิบัติ หรือมีโอกาสรับทราบข้อมูล เช่น การคาดคะเนรายได้จากอาชีพในภาคเกษตรผู้ปกครองสามารถตอบคำถามได้ถึงร้อยละ 98.5 และมักจะไม่ตอบในกรณีที่ตนเองไม่ทราบข้อมูลเลย เช่น งานเหมืองแร่ จะมีผู้คาดคะเนรายได้จากการทำงานประเภทนี้ได้้น้อยมากประมาณร้อยละ 4 เท่านั้น ในกรณีงานนอกภาคเกษตร ประเภทงานช่างไม้ ช่างปูน จะเป็นงานที่ทุกหมู่บ้านคุ้นเคยแลมีข้อมูล ส่วนงานอุตสาหกรรม

กรรมในครัวเรือน หรือในโรงงาน จะมีบางส่วนที่ได้รับข้อมูล สำหรับตัวเลขการคาดคะเนของผู้ปกครองจึงไม่มีผู้ปกครองรายใดที่สามารถตอบคำถามได้ครบทุกข้อ ยิ่งระดับการศึกษาที่เกินภาคบังคับมากเท่าไร ผู้ปกครองจะไม่สามารถคาดคะเนรายได้มากขึ้นเท่านั้น

2) ในการเปรียบเทียบรายได้จากการทำงานชนิดเดียวกันระหว่างผู้ทำงานที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เพศเดียวกัน โดยส่วนใหญ่ผู้ปกครองมีความเห็นว่ามันแตกต่างกันสำหรับงานประเภทที่เป็นงานหนักที่ใช้กำลัง เช่น ผู้ทำงานก่อสร้างผู้ที่ได้รับค่าตอบแทนสูงจะต้องเป็นคนที่มิประสบการณื มีความชำนาญมากกว่าคนที่มีความรู้สูง และในกรณีทำงานในโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า ผู้ที่มีประสบการณืสูงมีความชำนาญมาก จะได้รับค่าตอบแทนที่สูง เป็นต้น อย่างไรก็ตามผู้ปกครองยังมีความเห็นว่าผู้ที่มีความรู้สูงกว่าจะมีรายได้มากกว่า ได้แก่งานประเภทพนักงานขาย เช่น พนักงานสินค้าให้กับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ผู้ที่มีความรู้สูงกว่าน่าจะมีรายได้มากกว่า เป็นต้น

3) ผู้ปกครองเข้าใจว่า ในระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา รายได้ของชายจะมากกว่าหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า .01 ตามตารางที่ 4.1 สำหรับงานที่ใช้กำลังแรงงาน ได้แก่ งานกรรมกรก่อสร้าง งานช่างไม้ ช่างปูน และ บุตรหญิงน่าจะมียาได้จางานพนักงานขายมากกว่าบุตรชาย

วิธีที่ 2 ได้ศึกษาความเห็นของผู้ปกครองโดยให้เปรียบเทียบรายได้โดยไม่จำเป็นต้องคาดคะเนเป็นตัวเลข เพียงแต่ให้คาดคะเนในเชิงเปรียบเทียบใน 2 กรณี คือ

กรณีที่ 1 การเปรียบเทียบระหว่างชายกับหญิง ที่มีการศึกษาในระดับเดียวกัน

กรณีที่ 2 การเปรียบเทียบระหว่างหญิงที่จบ ป.6 กับหญิงที่มีการศึกษาในระดับที่แตกต่างกัน

ผลการศึกษาตามรายละเอียด ในตารางที่ 4.4 และแยกเป็นรายหมู่บ้านตามตารางที่ 4.4 - 4.8 ตามกรณี 1 สรุปได้ดังนี้

1.1 เมื่อเปรียบเทียบในทุกระดับการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 50 มีความเห็นว่าบุตรชายที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา น่าจะมีรายได้มากกว่าบุตรหญิง

1.2 ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ผู้ปกครองมีความเห็นว่าความแตกต่างของรายได้ระหว่างชายหญิงจะลดลงเรื่อย ๆ และเห็นว่าบุตรหญิงและบุตรชายน่าจะมีรายได้ใกล้เคียงกัน โดยจะพบว่าจำนวนผู้ที่เห็นว่ารายได้น่าจะเท่ากันได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น

1.3 จำนวนผู้ปกครองที่ตอบไม่ทราบไม่สามารถที่จะเปรียบเทียบกันได้ มีจำนวนสูงขึ้นตามระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น จากการให้คาดคะเนเปรียบเทียบรายได้ของผู้ที่จบการศึกษาระดับประถมตอบไม่ทราบจำนวนร้อยละ 2 ในระดับปริญญาตรีตอบไม่ทราบเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20

ผลการศึกษิตตามกรณีที่ 2 ตามตารางที่ 4.9 และแยกเป็นรายหมู่บ้านตามตารางที่ 4.10 - 4.13 ดังนี้

2.1 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างหญิงกับหญิง ที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน พบว่าโดยเฉลี่ยเกือบทุกหมู่บ้านจะเห็นว่าผู้หญิงที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีรายได้มากกว่า ร้อยละ 70 ขึ้นไป และเห็นว่าระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ทำให้มีรายได้แตกต่างกันมากขึ้น

2.2 สำหรับผู้ปกครองบางส่วนที่เห็นว่าหญิงที่จบ ป.6 มีรายได้มากกว่า ซึ่งมีปรากฏอยู่ในทุกลักษณะหมู่บ้าน มีจำนวนมากน้อยต่างกัน ตามลักษณะอาชีพ เช่น กรณีผู้ปกครองในหมู่บ้านที่มีผู้หญิงทำงานด้านบริการทางเพศที่เห็นว่า ผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่าน่าจะมีรายได้มากกว่า ประมาณร้อยละ 22.4 หมู่บ้านอุตสาหกรรมร้อยละ 20.0 หมู่บ้านลำหลังร้อยละ 18.4 และ หมู่บ้านก้าวหน้า ร้อยละ 7.5 แสดงให้เห็นว่ามีผู้หญิงส่วนหนึ่งที่ได้รับเพียงการศึกษาภาคบังคับ ที่มีความสามารถมีรายได้ได้มากกว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาเกินภาคบังคับ ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันในแต่ละลักษณะหมู่บ้าน ดังนี้

1) หมู่บ้านหญิงบริการทางเพศ เป็นอาชีพที่หาเงินได้ง่ายโดยไม่ต้องใช้ความรู้ การเข้าสู่บริการโดยง่าย เนื่องจากมีนายหน้าติดต่อ คอยบอกข่าวสารในทางบวกเกี่ยวกับงานประเภทนี้ มีตัวอย่างผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพประเภทนี้ในหมู่บ้าน

2) หมู่บ้านอุตสาหกรรมต้องใช้ความขยันและมีแหล่งจ้างงานที่แน่นอน เช่น งานตามโรงงานอุตสาหกรรมที่มีการจ้างงานล่วงหน้า หรือรับจ้างเหมางานเป็นรายชิ้น ทำให้สามารถมีรายได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่าได้

3) หมู่บ้านลำหลังและก้าวหน้า จะน้อยกว่าสองหมู่บ้านแรก เนื่องจากผู้หญิงที่จบการศึกษาเพียงภาคบังคับ จะประสบผลสำเร็จจากการประกอบอาชีพที่มีรายได้มากกว่าผู้ที่มีการ

ศึกษาสูงกว่าจะมีอาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่ต้องใช้เงินทุน และมีตัวอย่างให้เห็นในหมู่บ้านที่ผู้ปกครองสามารถยกเป็นตัวอย่างได้

4.3 กรณีศึกษาการคาดหวังในด้านอาชีพสำหรับบุตรหญิงในครัวเรือน

จากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในหมู่บ้านเป้าหมายทั้ง 8 หมู่บ้าน ได้พบข้อเท็จจริงจากการสนทนากับผู้ปกครองและบุคคลอื่น ๆ ในหมู่บ้าน ซึ่งพอที่จะประมวลให้เห็นถึงสภาพความรู้สึกการคาดหวังในด้านอาชีพสำหรับบุตรหญิงในครัวเรือนของคนในชนบท และกรณีศึกษาที่จะทำให้เข้าใจถึงสภาพคนในชนบทมากขึ้น ตามลักษณะหมู่บ้านดังต่อไปนี้

หมู่บ้านบริการ จำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านป่าเอื้อง และ บ้านเอื้องเหนือ

หมู่บ้านป่าเอื้อง

การวางแผนสำหรับบุตรหญิงในครอบครัว เด็กผู้หญิงโดยส่วนมากไม่ได้ศึกษาต่อเมื่อจบการศึกษากลับบ้าน ผู้ที่ไม่มีโอกาสได้ศึกษาต่อส่วนหนึ่งจะออกเป็นแรงงานด้านการเกษตร อีกส่วนหนึ่งจะเข้าสู่อาชีพหญิงบริการ โดยที่สังคมในหมู่บ้านจะมองอาชีพหญิงบริการเป็นเรื่องที่ค่อนข้างธรรมดาเหมือนอาชีพอื่น ๆ โดยทั่ว ๆ ไป จึงมีผู้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับหญิงบริการ ตั้งแต่เป็นเจ้าของสถานบริการ นายหน้าหาเด็กสาว และผู้ปกครองที่อยากให้บุตรหญิงไปทำงานด้านนี้ด้วยความเต็มใจ ซึ่งล้วนแต่เป็นคนในหมู่บ้านเดียวกันหมด ดังนั้นเมื่อเด็กหญิง จบ ป.6 ผู้ปกครองมีความต้องการที่จะให้บุตรของตนเองประกอบอาชีพนี้ เพราะเป็นอาชีพที่สามารถได้เงินล่วงหน้าเป็นเงินหลักหมื่น มีผู้ปกครองหลายรายที่นำเงินเหล่านี้มาสร้างบ้าน ซื้อโทรทัศน์ ตู้เย็น เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองรายอื่น ๆ อยากให้บุตรหลานไปประกอบอาชีพหญิงบริการด้วย ดังจะเห็นได้จากผู้ปกครองซึ่งเป็นยายของเด็กหญิงเพียง 5 ขวบ กำลังเรียนชั้นอนุบาล ได้กล่าวกับครูที่สอนเด็กว่า "เมื่อไรเด็กหญิงต๋อยจะจบ ป.6 ก็ไม่รู้้อยอยากได้บ้านที่มีประตูเหล็กที่รูดได้" จากการได้คุยกับเด็กที่กำลังเรียนอยู่ชั้น ป.6 เกี่ยวกับเรื่องไปทำงานกรุงเทพฯ ๔ ได้รับคำตอบว่า "อยากไปค่ะ จะได้แต่งตัวสวย ๆ พ่อแม่ก็จะได้มีเงินใช้"

จากการสัมภาษณ์ผู้หญิงที่เคยมีอาชีพเป็นหญิงบริการทางเพศ

น้อย อายุ 36 ปี ในอดีตมีอาชีพเป็นหญิงบริการ เริ่มต้นทำงานครั้งแรกที่กรุงเทพฯ 3 ปี จากนั้นก็ทำงานอีกหลายที่จนจำไม่ได้ว่าทำงานที่ไหนบ้าง ปัจจุบันน้อยกลับมาแต่งงานกับคนในหมู่บ้านเดียวกัน และมีอาชีพรับจ้างทั่ว ๆ ไป น้อยเล่าว่า การทำงานใน 2 ปีแรกจะเป็นการทำงานใช้หนี้ที่ผู้ปกครองรับเงินมาก่อน จึงไม่มีสิทธิที่จะไปไหนมาไหนได้อย่างอิสระ หลังจากนั้นจึงจะมีอิสระในการเลือกสถานที่ทำงานได้ตามความพอใจ โดยน้อยได้กล่าวว่า "พ่อแม่รับเงินก่อนแล้วปล่อยให้ลูกสาวรับกรรมทำงานใช้หนี้ต่อไป" กับคำถามที่ว่า "เมื่อเห็นว่างานนี้เป็นงานที่ค่อนข้างทุกข์ทรมานทำไมถึงไม่กลับมาบอกผู้ปกครองของเด็ก ๆ ที่กำลังจะให้ลูกไปทำงานประเภทนี้" น้อยตอบว่า "บอกไม่ได้เดี๋ยวจะหาว่าอิจฉาเด็ก ๆ กลัวเด็ก ๆ ได้ดีกว่าตน ก็ต้องปล่อยให้เด็กหญิงรุ่นใหม่ ๆ ไปเสี่ยงโชคกันต่อไป"

ครูที่สอนโรงเรียนประถมในหมู่บ้านนี้ได้ให้รายละเอียดเพิ่มเติมว่า เด็กผู้หญิงที่จบ ป.6 เพียงอายุ 12 ปี โดยส่วนมากแล้วตัวเด็กเองยังไม่เข้าใจว่าอาชีพหญิงบริการเป็นอาชีพที่สังคมรังเกียจ พ่อแม่ให้ไปก็ไป จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพนี้จึงประมาณได้ว่ากว่าร้อยละ 50 ของครัวเรือนทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ครูผู้ปกครองที่ไม่ต้องการให้ลูกประกอบอาชีพก็มีบ้างจำนวนหนึ่งแต่ที่ให้เด็กเรียนต่อมัธยมค่อนข้างน้อยก็เพราะมีเด็กที่เรียนจบสายอาชีพ เช่นจบพาณิชย์ ยังไม่มีงานทำ ผู้ปกครองเกิดความไม่แน่ใจว่าเรียนแล้วจะได้อะไร

หมู่บ้านเอื้องเหนือ

การวางแผนสำหรับบุตรหญิงในครอบครัว เด็กผู้หญิงเมื่อจบ ป.6 ส่วนหนึ่งจะเรียนต่อระดับมัธยมซึ่งมีประมาณครึ่งหนึ่งของเด็กหญิงที่จบ ป.6 ทั้งหมด อีกส่วนหนึ่งที่เหลือจะเข้าสู่แรงงานโดยเป็นแรงงานด้านการเกษตร และแรงงานนอกภาคเกษตร โดยนอกภาคเกษตรจะแบ่งเป็นแรงงานในหมู่บ้าน จะรับจ้างทั่วไป เช่น ลูกร้างตามบิมน้ำมัน ร้านขายของ เลี้ยงเด็ก เป็นต้น และงานนอกภาคเกษตรนอกหมู่บ้าน ซึ่งจะได้แก่ อาชีพหญิงบริการ จากข้อมูลที่ทราบ เด็กหญิงที่จบจากโรงเรียนระดับประถมภายในหมู่บ้านตั้งแต่ปีการศึกษา 2526 เป็นต้นมา มีเด็กหญิงไปประกอบอาชีพนี้ไม่น้อยกว่า 25 คน โดยครูใหญ่ได้ให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับกรณีนี้ว่า "เด็กหญิงที่ไปทำงานด้านบริการต่างถิ่น ส่วนมากจะไปทำงานที่กรุงเทพฯ พัทยา เบตง และต่าง

ประเทศ เช่น เยอรมัน มีหลายรายที่ได้สามีเป็นชาวต่างประเทศ โดยส่วนมากจะกลับมาสร้างบ้านให้พ่อแม่ คาดว่าจะไปทำงานด้านนี้ด้วยความสมัครใจ ได้มีผู้ปกครองเด็กมาทำเรื่องโอนย้ายลูกเพื่อไปเรียนต่อที่ประเทศเยอรมันแล้ว จำนวน 3 ราย สำหรับสาเหตุของการเข้าสู่งานประเภทนี้ เข้าใจว่าจะมาจากเหตุผลอย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรก คือความยากจน ประการที่สองเป็นการเลียนแบบเพื่อนบ้านที่มีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้น"

ลุงพล อายุ 63 ปี มีบุตร 7 คน ชาย 3 คน หญิง 4 คน มีอาชีพทำนา ทำไร่ โดยมีที่ทำกินจำนวน 8 ไร่ ในอดีตฐานะค่อนข้างยากจน ปัจจุบันลุงพลอาศัยอยู่กับลูกชายและลูกสะใภ้ ในบ้านหลังงามที่ลูกสาวเป็นคนสร้างให้ พร เป็นลูกสาวคนโตอายุ 32 ปี ได้สามีเป็นฝรั่งชาวเยอรมัน โดยได้ไปใช้ชีวิตอยู่ในประเทศเยอรมัน เป็นเวลาประมาณ 5-6 ปีแล้ว ขณะนี้ได้รับน้องสาวไปทำงานด้วยอีก 2 คน ลุงพลรู้สึกมีความพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่และภูมิใจกับลูกสาวมาก โดยได้นำภาพถ่ายของหลานที่เป็นลูกครึ่งเยอรมัน และรูปของลูกสาวมาให้ดูพร้อมกับกล่าวว่า "ลุงสุขสบายเมื่ออายุมากก็เพราะลูกสาวคนนี้เป็นคนสร้างบ้านให้และส่งเสียเงินให้ใช้ ลำพังรายได้จากการทำนา ทำไร่ของลูกชาย ลูกสะใภ้ ก็พอกินไปวัน ๆ เท่านั้นเอง" สำหรับลูกสาวคนสุดท้องนั้น ขณะนี้กำลังเรียนสายอาชีพ ระดับ ปวส. และเป็นลูกคนเดียวที่ได้เรียนหนังสือ ความหวังของลูกคนนี้คืออยากให้ลูกมีอาชีพรับราชการ

อัยคำ อายุ 70 ปี มีบุตรคนเดียวเป็นชายขณะนี้อัยคำอยู่กับหลานสาวคนที่ 5 ซึ่งกำลังเรียนหนังสืออยู่ที่มัธยมศึกษาปีที่ 2 และเหลนซึ่งเป็นลูกของหลานคนโตและกำลังเรียนอยู่ชั้น ป.1 อัยคำเล่าว่าอัยคำมีหลานสาวซึ่งเป็นลูกของลูกชาย จำนวน 5 คน ลูกสะใภ้ได้เสียชีวิตตั้งแต่พวกหลาน ๆ ยังเล็ก ๆ ชีวิตความอยู่ช่วงนั้นครอบครัวอยู่กันอย่างอดัดอดสนมาก ในปัจจุบันนี้อัยคำเริ่มสุขสบายตั้งแต่หลาน ๆ ไปทำงานกรุงเทพฯ 3 คน โดยอัยคำจะได้รับเงินจากหลานส่งกลับมาให้ ประมาณเดือนละ 5,000 บาท อัยคำกล่าวว่า "หลาน ๆ อัยคำ มีวาสนาดีได้ผู้รวยทุกคน"

กรณีของผู้ปกครองที่ให้บุตรเรียนหนังสือต่อระดับมัธยม ต่างก็หวังให้ลูกเรียนจนได้ทำงานเป็นหลักแหล่ง ผู้ปกครองรายหนึ่งกล่าวว่า "ให้ลูกสาวเรียนจบ ม.3 ก็พอแล้ว จะให้ออกมาทำงานเป็นลูกจ้างของโรงพยาบาล เพราะลูกจ้างที่นั่นนามสกุลเดียวกันทั้งนั้น"

คงจะไม่มีปัญหาในการสมัคร" กับคำถามว่า "ทำไมไม่ให้บุตรเรียนต่อจนเป็นพยาบาลละ" คำตอบที่ได้รับ "ขอให้มันเป็นแค่ลูกจ้างประจำก็พอแล้ว ถ้าเรียนมากกว่านี้แล้วจะไม่มีเงินส่งเรียน" ผู้ปกครองที่ส่งให้บุตรหลานเรียนสูงกว่ามัธยมต่างก็มีความหวังอยากให้ลูกได้รับราชการเป็นอาชีพหลัก

หมู่บ้านกัวหน้า ได้แก่ จำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านร่มหลวง และ บ้านแม่กุ่มบก

หมู่บ้านร่มหลวง

การวางแผนสำหรับบุตรหญิงในครอบครัว เด็กผู้หญิงที่เรียนจบ ป.6 ถ้าไม่ได้ศึกษาต่อมัธยม เกือบทุกคนจะเข้าสู่แรงงานเกษตรโดยเป็นแรงงานในครอบครัว และเกษตรรับจ้างสำหรับเด็กที่เรียนจบมัธยม ถ้าไม่เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนมากจะกลับมาประกอบอาชีพเป็นแรงงานทางการเกษตรเช่นเดียวกับเด็กหญิงที่เรียนจบ ป.6 ผู้ปกครองโดยส่วนใหญ่อยากให้ลูกประกอบอาชีพรับราชการ เช่น ครอบครัวลุงปิ่น มีอาชีพทำการเกษตรฐานะปานกลางค่อนข้างจะยากจนมีลูกสาวได้รับทุนเรียนพยาบาลหลักสูตรการพยาบาลและผดุงครรภ์ และในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัยนี้ได้ให้ลูกสาวลุงปิ่นเป็นผู้ช่วย ในระหว่างที่สัมภาษณ์ผู้ปกครองรายอื่นต่างกล่าวชื่นชมเพราะผู้ปกครองเหล่านั้นเห็นว่าการศึกษาพยาบาลนั้น เมื่อเรียนจบแล้วจะได้รับราชการเป็นที่พึงของพ่อแม่ได้

หมู่บ้านแม่กุ่มบก

การวางแผนสำหรับบุตรหญิงในครอบครัว เด็กผู้หญิงที่เรียนจบ ป.6 ส่วนหนึ่งจะเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา เด็กที่ไม่ได้เรียนต่อ ผู้ปกครองอยากให้ลูกประกอบอาชีพเย็บผ้าและทอไหมพรม ไม่มีปกครองคนไหนที่มีความปรารถนาจะให้ลูกทำอะไรทำนาต่อไป เด็กผู้หญิงในหมู่บ้านนี้มีบางส่วนเริ่มออกไปทำงานต่างถิ่น เช่น โรงงานในอำเภอหางดง สำหรับเด็กที่จบการศึกษามากกว่ามัธยมส่วนมากผู้ปกครองอยากให้ประกอบอาชีพรับราชการ

หมู่บ้านลำหลัง (เกษตรน้ำฝน) จำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านสา และ บ้านกุ่มไม้สัก

หมู่บ้านสา

การวางแผนสำหรับบุตรหญิงในครอบครัว เด็กผู้หญิงที่จบ ป.6 แนวทางเลือกในการดำเนินชีวิตเกือบเหมือนกันหมด คือ ออกมาเป็นแรงงานด้านเกษตรทั้งเกษตรตนเองหรือรับจ้างเพื่อนบ้าน จากนั้นไปอยู่ป่าเก็บเมี่ยง เมื่อได้เงินกลับมาช่วยพ่อแม่สร้างบ้านหรือไม่ก็นำมาซื้อ มอเตอร์ไซด์ สเตอริโอ ไว้ในบ้าน จากการสังเกตพบว่า ชาวบ้านจะชอบฟังเพลงมากกว่าดูโทรทัศน์ทั้ง ๆ สามารถรับโทรทัศน์ได้ บุตรที่ทำงานมีรายได้ให้กับครอบครัวจะเป็นเด็กที่ได้รับความชื่นชมว่าเป็นเด็กกตัญญู

นายสม อายุ 56 ปี มีบุตรชาย 3 คน หญิง 3 คน อาชีพหลักทำนาจำนวน 10 ไร่ เป็นนาเช่า และปลูกถั่วเหลืองหลังฤดูเก็บเกี่ยวข้าว พร้อมกับเลี้ยงหมู 5 ตัว เลี้ยงไก่ประมาณ 50 ตัว นายสมเล่าว่าสมัยก่อนยากจนมาก เพิ่งจะมาสบายตอนที่ลูก ๆ โตช่วยทำงานนี้เอง โดยมีบุตรที่อยู่ช่วยงานทำนา ทำสวน และรับจ้าง จำนวน 2 คน ชายหนึ่ง หญิงหนึ่ง บุตรที่ไปเก็บเมี่ยงจะเป็นชายหนึ่งหญิงหนึ่งเช่นกัน และบุตรชายอีกคนหนึ่งไปเป็นลูกจ้างที่เชียงใหม่ ขณะนี้ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวนี้อยู่ในขั้นปานกลางค่อนข้างดี และดีกว่าในอดีตมาก หลาย ๆ คนชมว่า "ครอบครัวมีลูกกตัญญู"

ในอีกหลาย ๆ ครอบครัว จะมีสภาพคล้ายคลึงกัน เด็กในหมู่บ้านนี้จะไม่มีความแตกต่างของอาชีพระหว่างเด็กชายกับเด็กหญิง และทุกคนมีความพยายามที่จะหาเงินแข่งกันเมื่อกลับมามองด้านการศึกษา จะพบว่าผู้ปกครองยังไม่เห็นว่าการศึกษามีความสำคัญต่อเด็ก ในขณะที่เดียวกันเด็กก็ไม่เห็นว่าการศึกษาเป็นเรื่องที่จำเป็น จากการได้พูดคุยกับเด็กหลาย ๆ คนทั้งชายและหญิง ต่างก็ไม่มีใครอยากเรียนต่อระดับมัธยม

กรณีของครอบครัวที่มีสมาชิกเรียนต่อเท่าที่พบมี 2 ครอบครัว ได้แก่ครอบครัวของผู้ใหญ่บ้านกับครอบครัวที่หัวหน้าครอบครัวมีอาชีพเป็นพ่อค้า

หมู่บ้านงูไม้สัก

การคาดหวังสำหรับบุตรหญิงในครอบครัว เด็กผู้หญิงที่เรียนจบ ป.6 ถ้าไม่ได้เรียนหนังสือต่อ ก็จะเป็นแรงงานในภาคเกษตร

สำหรับผู้ปกครองที่ให้บุตรหญิงเรียนต่อ ส่วนมากจะมีความหวังเพื่อที่จะให้ลูกรับราชการ โดยเฉพาะอาชีพพยาบาล เนื่องจากคิดว่าเป็นอาชีพที่หางานได้ง่าย และไม่ต้องใช้ทุนในการเรียนมาก เพราะเด็กผู้หญิงที่จบ ม.6 จะมีการสอบชิงทุนไปเรียนพยาบาลเป็นจำนวนมากประจำทุกปี เช่น กรณีของครอบครัวครูใหญ่โรงเรียนประถมในหมู่บ้าน มีบุตร 3 คน ชาย 2 หญิง 1 บุตรทั้งสามของครอบครัวนี้มีอาชีพรับราชการทุกคน บุตรชายคนโตรับราชการครูสังกัดการประถมศึกษา บุตรชายคนเล็กรับราชการที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด และ บุตรหญิงรับราชการเป็นพยาบาลอยู่ที่โรงพยาบาลเดียวกัน ซึ่งทำให้ผู้ปกครองส่วนหนึ่งในหมู่บ้านดังกล่าวมีความคิดที่อยากให้บุตรหลานรับราชการ ตามตัวอย่างดังกล่าว

กรณีของผู้ปกครองที่ไม่ได้ให้บุตรเรียนต่อ ส่วนหนึ่งจะให้บุตรเรียนเย็บผ้า เสริมสวย และกลับมาทำงานภายในหมู่บ้าน เช่น ครอบครัวของนางอวน มีอาชีพค้าขายและทำการเกษตร มีฐานะปานกลาง บุตรสาวไม่ได้เรียนต่อระดับมัธยม แต่ให้ไปเรียนเสริมสวยและกลับมาทำงานในหมู่บ้าน เป็นต้น ส่วนหนึ่งก็จะเป็นแรงงานทางด้านเกษตรในครอบครัวและเกษตรรับจ้าง และยังคงเป็นส่วนใหญ่ของหมู่บ้าน ขณะนี้ยังไม่มีแรงงานหญิงในหมู่บ้านนี้ไปทำงานภายนอกหมู่บ้าน

หมู่บ้านอุตสาหกรรม จำนวน 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านป่าสักน้อย และ บ้านจำบอน

บ้านป่าสักน้อย

เมื่อเด็กผู้หญิงเรียนจบ ป.6 แล้ว ทางเลือกที่ผู้ปกครองมีส่วนกำหนด ดังนี้

สำหรับผู้ปกครองที่ไม่ให้บุตรหญิงเรียนต่อ ผู้ปกครองหลายรายอยากได้ลูกไปทำงานที่โรงงานเย็บผ้า โดยจะลงทุนซื้อจักรเย็บผ้าให้ลูกไปหัดเรียนการใช้จักรเย็บผ้าประมาณ 1 เดือน เสียค่าใช้จ่ายประมาณ 300 บาท จากนั้นเด็กก็สามารถไปทำงานที่โรงงานได้ ส่วนผู้ที่ไม่สามารถซื้อจักรเย็บผ้าได้ก็จะไปอยู่แผนกตัดตัด้าย อัตราค่าจ้างก็จะถูกกว่าการเย็บผ้า

และก็มีผู้ปกครองอีกส่วนหนึ่ง จะให้อิสระกับเด็กที่จะทำงานอะไรก็ได้เด็กก็จะเลือกอาชีพตามความชอบ เช่น เจียรไนพลอย ขายของตามร้าน เป็นต้น

ผู้ปกครองที่ให้โอกาสบุตรหญิงเรียนต่อ เท่าที่สอบถามเหตุผลของผู้ปกครองอยากให้บุตรรับราชการ หรืออย่างน้อยก็ทำให้ลูกรู้ภาษาอังกฤษ ผู้ปกครองรายหนึ่งกล่าวว่า " รู้ภาษาอังกฤษสามารถสมัครงานตามร้านขายของที่ระลึกให้กับฝรั่ง ได้ง่าย งานไม่เหนื่อยเท่ากับการเย็บผ้าที่โรงงาน "

จากการสัมภาษณ์ เด็กผู้หญิงอายุ 19 ปี ตอนนี้มีอาชีพเจียรไนพลอย มีรายได้ประมาณเดือนละ 1,000 บาท จันทร์หอมเล่าว่า "เคยไปทำงานเย็บผ้าที่โรงงาน เอส.เอสการมันท์มาแล้ว ซึ่งรายได้จะมากกว่างานเจียรไนพลอย แต่เพราะตนเองชอบความเป็นอิสระไม่อยากทำงานที่มีกฎเกณฑ์มาก ก็เลือกที่จะทำงานเจียรไนพลอยและเป็นงานที่ชอบด้วย"

หมู่บ้านจำบอน

การคาดหวังในอาชีพของบุตรหญิงในครอบครัว จากข้อมูลด้านการศึกษาพบว่า อัตราการเรียนต่อของเด็กหญิงยังต่ำ ทางเลือกของเด็กผู้หญิงที่ไม่ได้เรียนต่อ พบว่า ส่วนมากเมื่อเด็กผู้หญิงเรียนจบป.6 ซึ่งเป็นภาคบังคับ ก็จะไปเป็นแรงงานก่อสร้างหรือไม่ก็จะรับจ้างทั่วไป จนอายุครบ 15 ปีทำบัตรประชาชน จึงจะมีสิทธิสมัครเข้าทำงานในโรงงานที่นิคมอุตสาหกรรม โอกาสที่จะได้ทำงานในโรงงานที่ตื้นนั้นมีไม่มากนัก พบว่ามีเด็กผู้หญิงเคยไปสมัครงานและไม่ผ่านการทดสอบ บางคนเคยสอบถึง 3 ครั้ง การที่เรียนจบ ม.3 ไม่ได้เป็นสิ่งประกันได้ว่าจะได้เข้าทำงาน เด็กผู้หญิงเหล่านี้จึงยึดอาชีพเป็นกรรมกรก่อสร้าง ด้วยเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ได้คำตอบจากผู้ปกครองรายหนึ่งกล่าวว่า "อยากให้ลูกสาวทำงานเป็นกรรมกรมากกว่าทำงานที่นิคม นิคมจ่ายเงินค่าตั้ง 1 เดือน แล้วจะเอาเงินที่ไหนมาใช้"

กับคำถามที่ว่า "งานกรรมกรเป็นงานหนักสำหรับผู้หญิง เคยคิดที่จะอยากให้ลูกสาวประกอบอาชีพอื่นบ้างไหม ?" ผู้ปกครองรายหนึ่งตอบว่า "ไม่ได้คิด ไม่รู้จะให้ลูกทำอะไร ก็คงจะเป็นกรรมกรก่อสร้าง จนกระทั่งลูกสาวแต่งงานมีลูก แล้วให้รุ่นหลานไปเป็นกรรมกรแทนแล้วผู้เป็นแม่ก็คงจะได้อยู่กับบ้าน เลี้ยงควาย รับจ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ภายในหมู่บ้าน หรือไม่ก็เบียดอกเหมือนกับที่ตนเอง เป็นอยู่ในขณะนี้"

คำตอบต่าง ๆ ดังกล่าวมาข้างต้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของผู้ปกครองที่ตัดสินใจไม่
ให้บุตรศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา หลังจากที่เด็กจบ ป.6 จากโรงเรียนระดับประถม สำหรับความ
เห็นของผู้ปกครองที่ให้โอกาสทางการศึกษากับบุตรในหมู่บ้านที่มีค่อนข้างน้อย แต่ทุกคนที่ตัดสินใจให้
บุตรศึกษาต่อต่างให้เหตุผลว่าไม่ได้วางแผนว่าจะให้ลูกประกอบอาชีพอะไร แล้วแต่เด็ก ส่วนมาก
ผู้ปกครองเหล่านี้จะมีฐานะค่อนข้างดี หรือไม่มีอาชีพรับราชการ

สำหรับตัวเด็กเองต่างก็มีความหวัง เป็นของตนเอง จากการสัมภาษณ์เด็กผู้หญิง
2 คน หลังจากเรียนจบ ป.6 ได้ออกจากบ้านไปรับจ้างลูกให้กับครูที่แม่ไว้ได้เงินเดือน 400 บาท
ทำงานได้ 4 เดือน จากนั้นมาเป็นลูกจ้างขายของให้พี่สะใภ้ที่ลำนุนเงินเดือน 400 บาทเท่าเดิม
ขายของได้ 3 เดือน ก็กลับไปเป็นลูกจ้างเลี้ยงลูกให้ครูอีกครั้งหนึ่ง เงินเดือน 600 บาท อยู่ได้
10 เดือน จึงกลับบ้านไปสมัครทำงานที่โรงงานไม้ไผ่อัดได้เงินเดือน 1,000 บาท แต่ต้องเลี้ยง
เด็กด้วยทำงานได้ 3 เดือน ญาติชวนให้ไปทำงานกรุงเทพฯ ไปขายของที่ตลาดโบ๊เบ๊ เงินเดือน
1,000 บาท อยู่กรุงเทพฯ 1 ปี ก็กลับมาบ้าน ตอนนั้นสมัครเข้าทำงานที่นิคมฯ แพนกลางผัก ดอง
ผัก แล้วจึงเปลี่ยนมาทำแผนกเย็บถุงมือ ความหวังของเขาวเรศก็คืออยากเข้าทำงานในโรงงานที่
ได้มาตรฐาน มีประกันชีวิต เหมือนกับพี่สาว

วันทนี เด็กสาวอายุ 14 ปี เป็นลูกโทน บิดาอายุ 50 ปี มารดาอายุ 40
ปี วันทนีเป็นเด็กเรียนเก่ง เป็นเด็กคนเดียวที่จบจากโรงเรียนบ้านจำบอน ที่ได้เกรด 4 ทุกตัว
ปัจจุบันวันทนีมีอาชีพเป็นกรรมกรก่อสร้าง วันทนีกล่าวว่า "เคยอยากเรียนมาก ๆ เมื่อจบ
ป.6 เมื่อ 2 ปีที่แล้ว แต่พ่อแม่ไม่ให้เรียน คิดจะสมัครเข้าทำงานในนิคมฯ ถ้าอายุครบ 15 ปี ถ้า
ไม่ได้ก็คงจะยึดอาชีพเป็นกรรมกรก่อสร้างต่อไป"

ตารางที่ 4.1 แสดง จำนวนและร้อยละ ของทรัพย์สินที่เป็นสื่อข่าวสารต่าง ๆ
ของครัวเรือนเป้าหมาย

หน่วย : ครัวเรือน

ชนิดสื่อ / ครัวเรือนเป้าหมาย	ก้าวหน้า	ล่าหลัง	อุตสาหกรรม	บริการ	รวม
	53	49	50	49	201
โทรทัศน์	48	18	43	37	146
	(90.5)	(36.7)	(86.0)	(75.5)	(72.6)
วิทยุ	40	45	45	41	137
	(75.4)	(91.8)	(90.0)	(83.7)	(68.16)

ที่มา: จากแบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน กชช 2 ค

ตารางที่ 4.2 แสดงการรับข้อมูล ข่าวสาร ด้านแหล่งงานต่างกันเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้าน
หน่วย : ร้อยละ

ชนิดของสื่อ	ก้าวหน้า	ล่าช้า	อุตสาหกรรม	บริการ	รวม
คนที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน	11.6	2.1	49.7	2.7	66.1
ญาติ/ เพื่อนบ้านที่ทำงานต่างกัน	-	8.2	4.7	4.7	17.6
นายหน้า	0.7	1.3	1.3	6.8	10.1
สื่อมวลชน วิทยุ โทรทัศน์ และ หนังสือพิมพ์	-	-	-	-	-
ออกไปหางานเอง	1.3	1.3	2.7	0.7	6.1
รวม	13.6	12.8	58.7	14.9	100.0 (N=147)

ที่มา : จากการสัมภาษณ์

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนรายได้โดยเฉลี่ยต่อปีจากกิจกรรมต่าง ๆ จำแนกตามลักษณะหมู่บ้าน

ลักษณะหมู่บ้าน	รายได้รวมเฉลี่ย (บาท)	รายได้ภาคเกษตร (บาท)	รายได้นอกเกษตร (บาท)	รายได้สตรีนอกเกษตร (บาท)
หมู่บ้านก้าวหน้า	60,908.45 (53)	34,119.35 (49)	37,216.67 (42)	18,747.05 (34)
หมู่บ้านล้ำหลัง	34,413.40 (49)	26,854.13 (47)	25,113.79 (29)	11,484.44 (27)
หมู่บ้านอุตสาหกรรม	59,378.20 (50)	12,126.00 (41)	52,090.82 (49)	30,190.42 (47)
หมู่บ้านบริการ	50,256.00 (49)	26,340.11 (27)	30,056.25 (16)	11,166.67 (19)
รายได้โดยเฉลี่ย	51,471.93	27,938.82	26,391.45	12,273.28

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บ แสดง ความถี่ของจำนวนครัวเรือน

ตารางที่ 4.4 แสดงรายได้ต่อเดือนที่ผู้ปกครองคาดว่าจะได้รับ จำแนกตามประเภทของงาน ระดับการศึกษา และ แยกต่างระหว่างเพศ

ประเภทของงาน	จำนวนเงินที่ผู้ปกครองคาดว่าจะได้รับโดยเฉลี่ยต่อเดือน(บาท)					
	จบ ป.6		จบมัธยม		จบสูงกว่ามัธยม	
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
งานอุตสาหกรรมในโรงงาน	1,855	1,742	1,937	1,866	1,624	1,800
จำนวนตัวอย่าง	(107)	(113)	(27)	(24)	(4)	(3)
งานอุตสาหกรรมในครัวเรือน	1,219	1,188	1,157	1,266	1,225	1,100
จำนวนตัวอย่าง	(27)	(35)	(7)	(9)	(4)	(3)
งานรับใช้ในบ้าน	767	828	766	633	1,274	700
จำนวนตัวอย่าง	(87)	(132)	(3)	(3)	(3)	(2)
งานร้านอาหาร	1,186	1,063	1,042	1,180	1,133	1,166
จำนวนตัวอย่าง	(64)	(79)	(7)	(10)	(3)	(3)
งานร้านเสริมสวย	1,335	1,280	1,300	1,066	1,033	1,166
จำนวนตัวอย่าง	(48)	(73)	(5)	(4)	(3)	(3)
งานช่างไม้ ช่างปูน	2,894*	1,944*	2,140	2,199	1,200	1,900
จำนวนตัวอย่าง	(186)	(48)	(5)	(2)	(2)	(2)
งานเหมืองแร่	1,397	1,161	1,400	1,066	1,800	1,200
จำนวนตัวอย่าง	(5)	(8)	(3)	(3)	(3)	(2)
งานป่าไม้	1,666	1,054	1,366	1,843	2,033	1,600
จำนวนตัวอย่าง	(6)	(11)	(3)	(6)	(3)	(3)
งานก่อสร้าง	1,918*	1,716*	1,818	1,021	1,533	1,400
จำนวนตัวอย่าง	(157)	(139)	(35)	(33)	(3)	(3)
งานพนักงานขาย	1,112*	1,247*	1,525	1,592	1,983	2,078
จำนวนตัวอย่าง	(98)	(100)	(31)	(28)	(12)	(14)
งานภาคเกษตร	1,402	1,341	1,424	1,168	1,400	1,250
จำนวนตัวอย่าง	(198)	(187)	(3)	(32)	(4)	(4)

หมายเหตุ * มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่มา: จากการสัมภาษณ์

ตาราง 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบุตรหญิง โดยเปรียบเทียบกับบุตรชายที่ได้รับการศึกษาในระดับเดียวกัน

หน่วย : คน

ระดับการศึกษา ของบุตรชาย/หญิง	จำนวนความเห็นของผู้ปกครอง				
	บุตรชายมากกว่า	บุตรชายน้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	รวม
ระดับประถม	118 (58.7)	51 (25.3)	27 (13.4)	5 (2.6)	201 100%
ระดับมัธยมต้น	105 (52.2)	47 (23.3)	31 (15.4)	18 (9.1)	201 100%
ระดับมัธยมปลาย	105 (52.2)	42 (20.9)	34 (16.9)	20 (10.0)	201 100%
ระดับอาชีวะ	64 (31.8)	64 (31.8)	32 (16.0)	41 (20.4)	201 100%
ระดับปริญญาตรี	60 (29.9)	43 (21.4)	57 (28.3)	41 (20.4)	201 100%

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์

All rights reserved

ตาราง 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบุตรหญิง โดยเปรียบเทียบกับบุตรชายที่ได้รับการศึกษาในระดับเดียวกัน ในหมู่บ้านกัวพำ

ระดับการศึกษา ของบุตรชาย/หญิง	จำนวนความเห็นของผู้ปกครอง				รวม (N=58)
	บุตรชายมากกว่า	บุตรชายน้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	
ระดับประถม	64.2	16.9	18.9	-	100.0
ระดับมัธยมต้น	64.2	11.3	20.7	3.8	100.0
ระดับมัธยมปลาย	64.2	11.3	22.6	1.9	100.0
ระดับอาชีวะ	32.1	45.3	15.1	7.5	100.0
ระดับปริญญาตรี	28.4	13.3	50.9	7.5	100.0

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์

ตาราง 4.7 แสดงร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบตรหญิง โดยเปรียบเทียบกับบตรชายที่ได้รับการศึกษาในระดับเดียวกัน ในหมู่บ้านบริการ

ระดับการศึกษา ของบตรชาย/หญิง	จำนวนความเห็นของผู้ปกครอง				รวม (N=49)
	บตรชายมากกว่า	บตรชายน้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	
ระดับประถม	57.1	32.7	8.2	2.0	100.0
ระดับมัธยมต้น	48.9	32.7	14.3	4.1	100.0
ระดับมัธยมปลาย	51.0	26.5	18.4	4.1	100.0
ระดับอาชีวะ	38.8	34.7	22.4	4.1	100.0
ระดับปริญญาตรี	32.7	30.5	32.7	4.1	100.0

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์

ตาราง 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบุตรหญิง โดยเปรียบเทียบกับบุตรชายที่ได้รับการศึกษาในระดับเดียวกัน ในหมู่บ้านอุตสาหกรรม

ระดับการศึกษา ของบุตรชาย/หญิง	จำนวนความเห็นของผู้ปกครอง				รวม (N=50)
	บุตรชายมากกว่า	บุตรชายน้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	
ระดับประถม	56.0	34.0	8.0	2.0	100.0
ระดับมัธยมต้น	44.0	36.0	10.0	10.0	100.0
ระดับมัธยมปลาย	44.0	36.0	10.0	10.0	100.0
ระดับอาชีวะ	24.0	28.0	10.0	36.0	100.0
ระดับปริญญาตรี	24.0	24.0	10.0	24.0	100.0

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์

ตาราง 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบุตรหญิง โดยเปรียบเทียบกับบุตรชายที่ได้รับการศึกษาในระดับเดียวกัน ในหมู่บ้านลำหลัง

หน่วย : ร้อยละ

ระดับการศึกษา ของบุตรชาย/หญิง	จำนวนความเห็นของผู้ปกครอง				รวม (N=49)
	บุตรชายมากกว่า	บุตรชายน้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	
ระดับประถม	61.2	14.3	18.4	3	49
ระดับมัธยมต้น	53.2	12.2	18.4	6.1	100.0
ระดับมัธยมปลาย	48.9	10.3	16.3	18.4	100.0
ระดับอาชีวะ	32.7	18.4	16.3	24.5	100.0
ระดับปริญญาตรี	34.7	18.4	18.4	28.5	100.0

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์

ตาราง 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบุตรหญิง โดยเปรียบเทียบ
จากระดับการศึกษา ของบุตรหญิงที่จบ ป.6 กับระดับการศึกษาที่สูงกว่า
หน่วย : ร้อยละ

ระดับการศึกษา ของ บุตรหญิง	จำนวนความเห็นของผู้ปกครอง				รวม
	ป.6 มากกว่า	ป.6 น้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	
ป.6 กับ มัธยมต้น	34 (16.9)	139 (69.1)	18 (9.0)	10 (5.0)	201 100%
ป.6 กับ มัธยมปลาย	32 (15.9)	147 (73.1)	18 (9.0)	4 (2.0)	201 100%
ป.6 กับ อาชีวะ	15 (7.5)	168 (83.5)	16 (7.9)	2 (1.1)	201 100%
ป.6 กับ ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	8 (4.0)	178 (88.5)	15 (7.5)	- -	201 100%

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์

ตาราง 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบุตรหญิง โดยเปรียบเทียบจากระดับการศึกษา ของบุตรหญิงที่จบ ป.6 กับระดับการศึกษาที่สูงกว่า

หน่วย : ร้อยละ

ระดับการศึกษา ของ บุตรหญิง	จำนวนความเห็นของผู้ปกครอง ในหมู่บ้านก้าวหน้า				รวม (N=53)
	ป.6 มากกว่า	ป.6 น้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	
ป.6 กับ มัธยมต้น	7.5	84.9	3.8	3.8	100.0
ป.6 กับ มัธยมปลาย	7.5	86.8	3.8	1.9	100.0
ป.6 กับ อาชีวะ	1.9	92.5	3.8	1.9	100.0
ป.6 กับ ปริญญาตรี	-	96.2	3.8	-	100.0

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์

ตาราง 4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบุตรหญิงโดยเปรียบเทียบจากระดับการศึกษา ของบุตรหญิงที่จบ ป.6 กับระดับการศึกษาที่สูงกว่า
หน่วย : ร้อยละ

ระดับการศึกษา ของ บุตรหญิง	จำนวนความเห็นของผู้ปกครอง ในหมู่บ้านลำปาง				รวม (N=49)
	ป.6 มากกว่า	ป.6 น้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	
ป.6 กับ มัธยมต้น	18.4	67.3	6.1	8.2	100.0
ป.6 กับ มัธยมปลาย	18.4	77.6	2.0	2.0	100.0
ป.6 กับ อาชีวะ	12.3	79.6	6.1	2.0	100.0
ป.6 กับ ปริญญาตรี	8.2	83.6	8.2	-	100.0

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์

ตาราง 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบุตรหญิง โดยเปรียบเทียบจากระดับการศึกษา ของบุตรหญิงที่จบ ป.6 กับระดับการศึกษาที่สูงกว่า
หน่วย : ร้อยละ

ระดับการศึกษา ของ บุตรหญิง	ความเห็นของผู้ปกครอง ในหมู่บ้านอุตสาหกรรม				รวม (N=50)
	ป.6 มากกว่า	ป.6 น้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	
ป.6 กับ มัธยมต้น	20.0	64.0	10.0	6.0	100.0
ป.6 กับ มัธยมปลาย	20.0	68.0	10.0	2.0	100.0
ป.6 กับ อาชีววะ	10.0	82.0	8.0	-	100.0
ป.6 กับ ปริญญาตรี	6.0	88.0	6.0	-	100.0

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์

ตาราง 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละของความคาดหวังในรายได้จากบุตรหญิง โดยเปรียบเทียบจากระดับการศึกษา ของบุตรหญิงที่จบ ป.6 กับระดับการศึกษาที่สูงกว่า

หน่วย : ร้อยละ

ระดับการศึกษา ของ บุตรหญิง	จำนวนความเห็นของผู้ปกครอง ในหมู่บ้านบริการ				รวม (N=49)
	ป.6 มากกว่า	ป.6 น้อยกว่า	เท่ากัน	ไม่ทราบ	
ป.6 กับ มัธยมต้น	22.4	59.2	16.4	2.0	100.0
ป.6 กับ มัธยมปลาย	18.4	59.2	20.4	2.0	100.0
ป.6 กับ อาชีวะ	6.1	71.6	14.3	-	100.0
ป.6 กับ ปริญญาตรี	2.0	85.7	12.3	-	100.0

ที่มา : จากแบบสัมภาษณ์